

Л'ОГО Σ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

МИСТЕЦТВО НАУКОВОЇ ДУМКИ

ЗА МАТЕРІАЛАМИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

НОВИНИ НАУКИ ТА ПРИКЛАДНІ НАУКОВІ РОЗРОБКИ

28 ЖОВТНЯ 2018 РІК • ЛЬВІВ, УКРАЇНА

ТОМ 5

ISBN 978-617-7171-80-4

СЕКЦІЯ 10. ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

БІОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІКИ (НА МАТЕРІАЛАХ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО)

Розман Ірина Іллівна
Україна

У контексті педагогічної біографістики категорію «біографія» (грець. життя + пишу) розглядаємо на двох рівнях. Перший – відображає рефлексії на рівні загального гуманітарного знання і суспільної свідомості, тож його суть найкраще прояснює довідникова література.

У радянських академічних енциклопедіях біографія розглядалася як «давній жанр історичної, художньої і наукової прози» та як «сучасна біографія», що розкриває «причинно-наслідкові зв'язки, історичну, національну і обумовленість» особистості, її «психологічний тип». Як правило, біографія традиційно ототожнювалася із «життєписом», в якому на основі фактичних даних простежується процес формування людської особистості у зв'язку із суспільними умовами епохи.

Досліджуючи життєвий та творчий шлях відомих і маловідомих вчених, необхідно вивчати їх здобутки, опираючись на фактографічний матеріал, спогади, мемуари, наукові праці та дослідження.

Відзначаючи 100-річчя від дня народження В.О. Сухомлинського, аналізуючи наукові, методичні джерела періоду 70-80-х років ХХ ст. можна зробити висновок, який засвідчує непересічний інтерес до педагогіки вченого в різних регіонах колишнього СРСР, на Кіровоградщині, який сприяв формуванню самобутніх успішних шкільних колективів, розвитку психолого-педагогічних наук. Вчений-педагог зумів прогнозувати майбутнє освіти: дефіцит емоційного спілкування, естетичного виховання та занепад етичної життєвої позиції, відсутність естетичного світобачення. В душі українських культурно-історичних традицій керівник, вчитель, організатор навчального процесу В.О. Сухомлинський констатував, що мудрість є найважливішою прикметою людини. Спадщину В.Сухомлинського вивчають вчителі початкових класів, історики, психологи, вчителі вечірніх класів.

У процесі дослідження з'ясовано, що проблема індивідуалізації в початковій ланці є однією з найактуальніших проблем реформування сучасної загальноосвітньої школи. Її вирішення у вітчизняній дидактиці зумовлено гуманізацією освітніх процесів і базується на вимогах, виражених у врахуванні індивідуальних і типологічних особливостей учнів.

У ХХ ст. ідея індивідуального підходу до учнів набула найбільшого поширення в теорії та шкільній практиці.

Встановлено, що значне місце в процесі розвитку цієї ідеї посідають науково-методичні праці В. О. Сухомлинського. Вчений зробив вагомий внесок у розвиток теорії та практики індивідуалізації у початковій школі:

розробив підходи до внутрішньошкільної індивідуалізації навчання молодших школярів на основі врахування їх здібностей та інтересів.

Абстрагуючись від «соціальної складової», сучасні словникові видання тлумачать біографію як «життєпис», опис життя і діяльності особи, «життєвий шлях», як жанр літератури із тисячолітньою традицією [1]. Отже, за досліджуваного у гуманітарній сфері і суспільній свідомості утвердилося розуміння біографії як життєвого шляху та як різновиду інтелектуальної творчості.

Другий рівень відображає рефлексивне розмаїття біографії у царині наукової методології біографічного дослідження, тож для структурного аналізу розглядаємо її у «вузькому» та «широкому» значеннях. У першому випадку радше ідеться про низку тлумачень біографії у науковій гуманітаристики [3].

Синтезуючи їхнє розмаїття, виокремлюємо чотири основні, які визначаємо через пари слів, які в цьому випадку є синонімічними: біографія – життєдіяльність, біографія – особа, біографія – дослідження, біографія – джерело.

Найчастіше біографія ототожнюється із поняттям «життєвий шлях», в який у науковій практиці вкладаються різний зміст і значення. Спираючись на здійснений Н. Логіною спеціальний аналіз [3], у контексті педагогічної біографістики, тлумачимо його як унікальний, трудомісткий процес і результат особливої особистісної активності, що проявляється і увиразнюється у сукупності психофізіологічних якостей та продуктів професійної і творчої діяльності.

Аналіз творчої спадщини В. О. Сухомлинського дав змогу схарактеризувати й узагальнити напрями самоосвітньої діяльності вчителів: теоретичний (володіння знаннями з педагогіки та психології, педагогічними засобами та методами впливу на формування особистості школяра; регулярне ознайомлення з педагогічними і психологічними новинками та їх обговорення; передплата фахової літератури; поновлення та розширення предметних знань); методичний (ознайомлення з дидактично-методичним забезпеченням фахової дисципліни, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду, створення і впровадження власних методичних розробок) та загальнокультурний (формування власного світогляду, педагогічної культури завдяки поїздкам до театрів, музеїв, перегляду художньо-просвітницьких передач; обізнаність учителя з художньою та класичною літературою, періодичними виданнями) [2].

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (ВТССУМ) – словник. / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ; Ірпінь: Перун, 2005. – VIII, 1728 ...
2. Гергуль С.М. Самоосвіта вчителя як основа забезпечення якісної освіти (на матеріалах педагогічної спадщини В.О.Сухомлинського) // збірник тез XIV Всеукраїнської історико-педагогічної науково- практичної конференції. – 2014. Київ. – Режим доступу до ресурсу: lib.iitta.gov.ua

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>